

Stowarzyszenie Polska Sieć Ekonomii (PISE)

Polish Economics Network
ul. Grażyny 13/307, 02-548 Warszawa
KRS 0000896410; NIP 7011031189

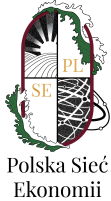
plse.org.pl
info@plse.org.pl

Stanowisko Polskiej Sieci Ekonomii w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu

I. Zielona transformacja jest konieczna, ale w innej formie

1. **Polska Sieć Ekonomii** została powołana w 2020 r., aby łączyć badaczki i badaczy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Od samego początku przyświeca nam idea regeneracji oraz misja ekonomii w służbie społeczeństwu. Uważamy, że zielona transformacja gospodarki oraz jej środowiskowe, społeczne i ekonomiczne skutki są zagadnieniami fundamentalnymi — zarówno z punktu widzenia Polski, jak i całej Europy.
2. **Antropogeniczne zmiany klimatyczne są faktem.** Spalanie paliw kopalnych i inne źródła emisji gazów cieplarnianych mają negatywny wpływ na stan planety, życie i zdrowie ludzi. Konsekwencje zmian klimatu będą katastrofalne i dlatego racjonalna polityka gospodarcza musi brać je pod uwagę.
3. Jednocześnie faktem jest, że **Europa jest nadal zależna od importu paliw.** Skutkuje to pogorszeniem bezpieczeństwa energetycznego krajów Unii Europejskiej, czego najlepszym zobrazowaniem są projekty Nord Stream, Nord Stream 2 i rosyjska inwazja na Ukrainę.
4. **W związku z powyższym, Polska Sieć Ekonomii stoi na stanowisku, że zielona transformacja Polski i Europy jest konieczna.** Co więcej, w swych ogólnych założeniach EZŁ jest zasadniczo zgodny z polską racją stanu. Przejście na „czyste” źródła energii to cios wymierzony w imperialną Rosję i jej strategię uzależniania Europy od paliw kopalnych. Wskazujemy również, że Polska wkrótce osiągnie poziom 90% unijnego średniego PKB per capita, a więc stracimy dostęp do środków Funduszu Spójności, które przez 20 lat były jednym z motorów inwestycji. Przy odpowiednio zaprojektowanej zielonej transformacji i mądrym wydatkowaniu środków, nowa fala inwestycji stałaby się dla Polski szansą na dalsze korzyści płynące z pozytywnych efektów mnożnikowych i dynamiczny rozwój gospodarczy.
5. **Jednocześnie, w naszej ocenie Europejski Zielony Ład w obecnej formie nie odpowiada należycie na wyzwania współczesności.** Deklaratywnie wspiera zrównoważony rozwój, w praktyce zaś faworyzuje wielki kapitał kosztem europejskich społeczeństw. Konflikt dystrybucyjny — kto zyskuje, a kto traci — wypada szczególnie niekorzystnie właśnie w przypadku takich krajów jak Polska. Uzasadnione są obawy wielu grup społecznych,

Wspieraj nas! Przekaż darowiznę na Polską Sieć Ekonomii
numer konta 23 1090 1883 0000 0001 4936 5799
tytuł: Darowizna na cele statutowe

Stowarzyszenie Polska Sieć Ekonomii (PISE)

Polish Economics Network
ul. Grażyny 13/307, 02-548 Warszawa
KRS 0000896410; NIP 7011031189

plse.org.pl
info@plse.org.pl

postrzegających zieloną transformację w obecnej formie jako zagrożenie dla dorobku zarówno swojego, jak i poprzednich pokoleń i dla przyszłości.

II. Warunkiem powodzenia EZŁ jest sprawczość lokalnych społeczności

6. **W obecnym kształcie EZŁ kontynuuje zgubną logikę myślenia biurokratyczno-liberalnego.** W imię konkurencyjności tworzy się sztuczne „rynki” handlu uprawnieniami do emisji (ETS), jednocześnie lekceważąc problem sprawczości na poziomie lokalnym i społecznym, gdzie transformacja jest zazwyczaj najtrudniejsza.
7. Polska Sieć Ekonomii stoi na stanowisku, że tak **głębokie, powszechne i fundamentalne zmiany muszą mieć charakter przede wszystkim charakter oddolny i demokratyczny.** Warunkiem koniecznym do ich powodzenia jest pełne uwzględnianie lokalnych specyfik i uwarunkowań. Polityki o tak doniosłym znaczeniu cywilizacyjnym powinny być projektowane przede wszystkim z udziałem kluczowych interesariuszy, a więc mieszkańek i mieszkańców Polski.
8. **Konieczne jest szerokie otwarcie kanałów dialogu z odpowiednią reprezentacją organizacji** branżowych, społecznych, i związków zawodowych, dających obywatelkom i obywatelom możliwość realnego uczestnictwa w planowaniu polityk i konkretnych rozwiązań na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim. Należy szeroko wykorzystywać narzędzie panelu obywatelskiego, sprawdzonego już przez *Konferencję w sprawie przyszłości Europy*.
9. Wszelkie polityki unijne skutkujące istotnymi kosztami społecznymi lub ekonomicznymi powinny być wdrażane jedynie po zatwierdzeniu odpowiedniego planu wsparcia, przyjętego przy szerokim udziale społeczności lokalnych i branżowych. **Poszczególne kraje członkowskie muszą mieć możliwość chronienia swoich miejsc pracy oraz stosowania i refinansowania odpowiednich osłon socjalnych, w tym odszkodowań.**

III. Należy wzmocnić, a nie obciążać rolników i rolniczki

10. **Niezwykłe istotnym obszarem do poprawy jest polityka względem sektora rolno-spożywczego.** Jest ona przede wszystkim niekonsekwentna. Z jednej strony wobec rolników i rolniczek stawiane są coraz bardziej wyśrubowane wymogi dotyczące warunków produkcji, z drugiej zaś mamy do czynienia z intensywnym lobbingsiem na rzecz otwarcia unijnego rynku na produkty rolno-spożywcze spoza Europy, przykładowo z krajów Mercosur - ze szkodą dla

Wspieraj nas! Przekaż darowiznę na Polską Sieć Ekonomii
numer konta 23 1090 1883 0000 0001 4936 5799
tytuł: Darowizna na cele statutowe

Stowarzyszenie Polska Sieć Ekonomii (PISE)

Polish Economics Network
ul. Grażyny 13/307, 02-548 Warszawa
KRS 0000896410; NIP 7011031189

plse.org.pl
info@plse.org.pl

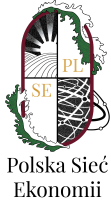
środowiska naturalnego, w tym celów klimatycznych, i lokalnych społeczności zarówno w Europie jak i krajach Globalnego Południa.

11. **Kluczem do zielonej transformacji rolnictwa jest prowadzenie jej na podstawie zachęt i radykalne wzmocnienie pozycji zarówno rodzinnych jak i ekologicznych gospodarstw rolnych w ramach łańcucha żywnościowego.** Konieczne jest zagwarantowanie rolniczkom i rolnikom większej stabilizacji prowadzenia działalności w nierównej relacji np. z sieciami handlowymi i uczciwego udziału w zyskach z produkcji żywności. Rozwiązania takie jak agrowoltaika, czyli jednoczesne wykorzystanie ziemi pod uprawy rolne i do produkcji energii, oraz stosowanie biomasy powinny być systemowo wspierane jako dywersyfikacja źródeł przychodu dla przedsiębiorców rolnych.
12. Dla budowania suwerenności żywnościowej w modelu zrównoważonym społecznie i środowiskowo konieczne jest **zapewnienie rolnikom i rolniczkom mało- i średnioskalowym dostępu do przetwórstwa i dystrybucji w krótkich łańcuchach.** To przyczyniłoby się również do obniżenia emisji gazów cieplarnianych związanych z transportem żywności. Rozwiązaniem, na którym powinien opierać się w tym zakresie EZŁ, jest ułatwienie działalności, tworzenia i finansowanie nowych spółdzielni w sektorze rolno-spożywczym, np. spółdzielni przetwórczych, energetycznych, rozwojowych.

IV. Transformacja musi stawiać cele polityki przemysłowej na równi z klimatycznymi

13. Zauważamy, że istnieje paląca **potrzeba dostępu do finansowania dla zrównoważonych projektów**, szczególnie tych prowadzonych przez mniejsze podmioty i lokalne społeczności. Obecne programy finansowe i wsparcie publiczne często faworyzują większe przedsiębiorstwa i korporacje gotowe spełniać wymogi biurokratyczne, co utrudnia – zarówno rolniczkom i rolnikom indywidualnym jak i spółdzielniom – pełne uczestnictwo w zielonej transformacji gospodarki.
14. Jak wskazał tzw. raport Draghiego, kluczowe jest **zwiększenie finansowania budżetu UE z obecnego poziomu 1% unijnego PKB do minimum 5%. Wymaga to uruchomienia „drugiego KPO” finansowanego przy pomocy miksów wspólnego długu europejskiego, poluzowania reguł fiskalnych dla inwestycji transformacyjnych oraz wprowadzenia nowych podatków europejskich** na cele wzmocnienia konkurencyjności w transformacji.

Wspieraj nas! Przekaż darowiznę na Polską Sieć Ekonomii
numer konta 23 1090 1883 0000 0001 4936 5799
tytuł: Darowizna na cele statutowe

Stowarzyszenie Polska Sieć Ekonomii (PISE)

Polish Economics Network
ul. Grażyny 13/307, 02-548 Warszawa
KRS 0000896410; NIP 7011031189

plse.org.pl
info@plse.org.pl

15. **Istotny jest też podział korzyści między państwami członkowskimi.** Polska jest szczególnie narażona na niekorzystne skutki EZŁ – modele ekonomiczne pokazują istotny spadek PKB i konsumpcji w wyniku obecnego kształtu transformacji. Wymaga to szczególnej uwagi przy projektowaniu mechanizmów wsparcia i kompensacji, szczególnie w kontekście dynamicznej potrzeby dekarbonizacji przemysłu ciężkiego.
16. **Europejska polityka przemysłowa nie może deptać interesów lokalnych społeczności ani osłabiać krajowych gałęzi przemysłu, stanowiących fundamenty lokalnej gospodarki.** Kluczowe jest, aby unijne strategie rozwoju wspierały budowę silnych europejskich przedsiębiorstw, które z jednej strony będą konkurencyjne na rynkach globalnych, a jednocześnie będą uwzględniały potencjał i potrzeby państw wciąż nadrabiających zaległości rozwojowe, takich jak Polska i inne kraje Europy Środkowo-Wschodniej.
17. **Szczególną uwagę należy zwrócić na komplementarność reform przemysłowych, energetycznych i rolnych.** Konieczne jest dalsze pogłębianie integracji systemów elektroenergetycznych (z której Polska korzysta w warunkach nadpodaży), zwiększanie autokonsumpcji lokalnej i regionalnej przez spółdzielczość energetyczną, wykorzystanie synergii rolnictwa i biogazu szczytowego, rozwój morskich farm wiatrowych oraz kompleksowa renowacja starych budynków, wyjątkowo nieefektywnych energetycznie.
18. **Polska Sieć Ekonomii apeluje, aby zreformować EZŁ stawiając cele europejskiej polityki przemysłowej na równi z celami klimatycznymi.** Tania i czysta energia produkowana lokalnie będzie korzystna zarówno dla rolników i rolniczek, jak i przemysłu. W pełni rozwinięta unia energetyczna stanie się fundamentem bezpieczeństwa i konkurencyjności europejskiej gospodarki.

Wspieraj nas! Przekaż darowiznę na Polską Sieć Ekonomii
numer konta 23 1090 1883 0000 0001 4936 5799
tytuł: Darowizna na cele statutowe